

NORGES Jeger- og Fiskerforbund

Det kongelige Fiskeri- og Kystdepartement

PB 8118 dep.
0032 Oslo

Vår ref: 521.0/øf-2009

Deres ref:

Hvalstad, den: 18.11.2009

Uttale til Forslag til forskrift om særskilde krav til akvakulturrelatert verksemd i Hardangerfjorden

Norges Jeger- og Fiskerforbund-Hordaland og Norges Jeger- og Fiskerforbund ønsker å komme med følgende uttale:

Intensjon med forskriften

Hardangerfjorden er landets tettste oppdrettsområde og har spesielle og særegne utfordringer. Intensjonen med ei ny forskrift går fram av bestillingsbrevet fra fiskeri- og kystdepartementet (FKD) til Fiskeridirektoratet og Mattilsynet der departementet deler bekymringen ”for stoda i Hardangerfjorden, ut i frå bæreevna i fjorden, sjukdoms og helsesituasjonen, tilstanden i dei villevande bestandane av laks og sjøaure og næringa sine langsiktige utviklingsmoglegheiter.”

Formålet med forskriften er altså i utgangspunktet å beskytte villfisken i Hardangerfjorden, samt å sikre en bærekraftig utvikling og fremme god helse hos oppdrettsfisken.

Biomassetak på 50.000 MTB

I forslaget er det foreslått et biomassetak på 50.000 som er en reduksjon fra dagens tak på 70.000 tonn. Dette får ingen virkning for oppdrettsindustrien i fjordområdet siden produksjonen i flg. høringsbrevet fra FKD aldri har vært høyere enn vel 48.000 tonn (i 2008). Men Havforskningsinstituttet (HI) gjorde allerede i 2004 en utredning i forbindelse med Nasjonale Laksefjorder hvor det kom fram at produksjonsmengden av laksefisk i

NORGES JEGER- OG FISKERFORBUND

Hardangerfjorden allerede da var for høy, og ikke bærekraftig. Siden 2004 er produksjonen av laks i Hardangerområdet doblet.

I sitt forvaltningsråd sier HI at tilstanden for de ville bestandene av laks og sjøørret i Hardangerfjorden er alvorlig. *”Antall gytefisk er betydeleg redusert, og den store andelen oppdrettsfisk er foruroligende med tanke på framtidig genetisk utvanning av den lokale bestanden. Data tyder også på at sjøoverlevingen for laks og ørret er lavere enn i andre sammenlignbare regioner. Basert på den relativt gode dokumentasjonen av mengden lakselus som blir produsert i området, andel av vill laks og ørret med betydeleig lakselusinfeksjon samt kunnskapen om lakselusen sin innvirkning på fiskens overleving, er det ganske klart at oppdrettsvirksomheten må ta en betydelig del av ansvaret for en kritiske situasjonen for de ville bestander av laks og sjøørret i Hardangerfjorden. Et naturlig tiltak for å styrke bestandene vil derfor være å redusere infeksjonspresset frå lakselus produsert i oppdrettslaks i området, eller ved å redusere nivået av lakselusinfeksjon i oppdrettsbestanden.”* sjå *”Hardangerfjorden – produksjon av laksefisk og effekter på de ville bestandene av laksefisk” (HI-rapport 12.03.04)*.

Forslaget om å fryse biomassen på 50.000 tonn har en historisk erfaring for at ikke vil ha nødvendige positive effekter for de ville bestandene av laks og sjøaure i fjorden. I henhold til HI utgjorde den halve biomassen av dette, ca 25.000 tonn, allerede i 2004 et ikke-bærekraftig nivå for de ville lakse og sjøaurebestandene. Norges Jeger- og Fiskerforbund-Hordaland og Norges Jeger- og Fiskerforbund mener derfor at et reelt sett bærekraftig nivå for Hardangerfjordområdet antagelig vil være minst ned mot dette nivået. Dersom en virkelig ønsker å få bukt med de problemene en sliter med i fjordsystemet bør MTB, forutsatt et bedret forvaltningsregime, derfor reduseres så mye som ned til 25.000 t.

Lakselus og rømt fisk

Siden midt på 1990-tallet har villaksen vært fredet for stangfiske i alle 8 laksevassdrag i Hardangerfjorden. I laksevassdrag nummer 9 som munner ut helt sør og helt ytterst i en sidearm til Hardangerfjorden, Etneelva, er det fortsatt fiske etter villaks. Men her er det grunn til å nevne at nettopp plasseringen, kombinert med opprettelsen av en (liten) nasjonal laksefjord utenfor elva, har bidratt til langt bedre overlevelse hos laksesmolten fra Etneelva enn tilsvarende i de andre Hardangerelvene. I tillegg har sjølaksefisket i Hardangerfjorden i

NORGES JEGER- OG FISKERFORBUND

ordinær fisketid, det vil si i perioden 1. juni til 4. august, også vært fredet i et tiår nå. På tross av disse drastiske tiltakene har villaksen i alle elver i fjordsystemet fortsatt hatt en stadig tilbakegang, og i de fleste elvene er de opprinnelige laksestammene nå nær utryddelse. Vi kan sitere fra den siste rapporten fra NINA om tilstanden i Hardangerfjorden for villfisk (rapporten finnes på www.nina.no).

”Sjørret har blitt fanget ved hjelp av garn, og undersøkt med fire ukers mellomrom (uke 22 og uke 26), fra tre ulike deler av fjorden. Ved den ytterste lokaliteten, Etne (som er en del av den nasjonale laksefjorden Etnefjorden), ble det i mai funnet lite lus på ørreten. Andelen ørret infisert av lakselus var under 50 %, og den infiserte fisken hadde i snitt i underkant av seks lus. I juni, fire uker etter, var situasjonen endret. Så å si all fisk i lokaliteten hadde lus. I tillegg var infeksjonsparametrene langt høyere enn i mai, med et gjennomsnitt opp mot 30 lus per fisk. Nesten all lus var i larvestadiet. I midtre del av fjorden, Rosendal, var det vanskelig å fange nok fisk. Men resultatene herfra tyder på at lakseluspåslaget var moderat i uke 22, og betydelig høyere i uke 26 med nærmere 80 lus i snitt per fisk. Ved den innerste lokaliteten, Granvin, var det generelt lite lus på ørreten og heller ingen økning i infisert fisk mellom registreringene. Derimot ble det observert en betydelig andel for tidlig tilbakevandrende sjørret til Granvinselva i første del av juni, et klart tegn på at sjørreten er stresset av luseangrep. Ved påslag av lakselus trekker fisken tilbake til ferskvann som lakselusa tåler dårlig. Dette vil ha betydning for ørretens vekst og overlevelse.”

Når det gjelder andelen rømt oppdrettslaks i elvene i Hardangerfjorden er denne dramatisk høy også i år (> 20 % for de fleste vassdrag), og i henhold til LFI-Unifob sin rapport 163 (2009) er det samme tilfelle i alle åra fra 2004 til 2008. Rapporten finnes på LFI-Unifobs nettsider på http://unifobmiljo.uib.no/uploads/files/file_000134.pdf). Her konkluderes det med at: *”umiddelbare tiltak for å redusere angrep av lakselus og rømninger av oppdrettslaks er nødvendig for å opprettholde de gjenværende villaksbestandene på Vestlandet.”*

Dagens situasjon for de ville lakse- og sjøarebestandene i Hardanger er med andre ord ikke bærekraftig. NJFF-Hordaland/ Norges Jeger- og Fiskerforbund krever derfor at slike nødvendige tiltak settes i verk umiddelbart, gjerne ved at det innføres en miljøavgift for oppdrett av laks og regnbueaure i åpne sjøanlegg som øremerkes konkrete tiltak for å styrke villaks- og sjøarebestandene. Et konkret tiltak som må finansieres og gjennomføres i elvene i

NORGES JEGER- OG FISKERFORBUND

Hardangerfjorden er oppfisking av rømt oppdrettslaks på gyteplassene i elvene om høsten. I tillegg må det gjennomføres brakklegging av anlegg i Hardangerfjorden som et tiltak mot lakselus på vill laks og sjøaure, og brakklegging må være et tiltak som kommer i tillegg til de andre ordinære tiltakene mot lus i anleggene i Hardangerfjorden (som koordinerte vår- og vinteravlusninger, lusegrenseverdier satt i forskrifter etc).

Konkrete miljømål målt på villfisk

I det opprinnelige oversendelsesbrevet fra Fiskeridirektoratet til FKD var det forslag om å ta inn konkrete miljømål som skulle utløse tiltak i næringen dersom miljømålene ikke var nådd. I forslaget til forskrift er disse miljømålene fjernet, noe som er svært beklagelig. Miljømålene som opprinnelig var foreslått var;

Det skal i gjennomsnitt ikke være mer enn 5 % rømt oppdrettsfisk i gytebestandene av laks i elvene Opo, Kinso, Eio, Granvinselva, Jondalselva, Steinsdalselva, Hattebergselva og Uskedalselva, etter at utfisking av rømt fisk er gjennomført.

Det skal ikke finnes prematurt tilbakevandret sjøaure i elvosene før 15. juni, og heller ikke opphopninger av luseskadet sjøaure senere i sesongen. Begge deler gjelder for alle vassdrag innen virkeområdet for forskriften.

Det skal i gjennomsnitt være maksimalt 5 lus per utvandrende vill laksesmolt fanget i virkeområdet for forskriften.

NJFF-Hordaland/ Norges Jeger- og Fiskerforbund mener at dette er ekstremt viktige og lett kvantifiserbare og konkrete mål som må på plass i ei endelig forskrift. Bakgrunnen for det såkalte frysvedtaket, og for utarbeidelsen av denne forskriften, har vært hensynet til villfisken i Hardangerfjordbassenget. Det vil da være meningsløst å sette i verk tiltak uten å måle virkningen av disse på nettopp villfisken.

Organiseringen av forvaltningen av Hardangerfjorden - tilsyn

Det er i media og av andre ved flere anledninger vist til det gode samarbeidet mellom villfiskinteressene og næringsaktørene, og at dette må utgjøre grunnlaget for positive forvaltingsmessige grep for å bedre tilstanden i Hardangerfjorden. Det eksisterer i dag ikke

NORGES JEGER- OG FISKERFORBUND

noen konkrete eksempler på slikt samarbeid i området, selv om det er framlagt slik fra representanter fra oppdrettsindustrien i området. NJFF-Hordaland/ Norges Jeger- og Fiskerforbund krever at forvaltningen av Hardangerfjorden ikke skal overlates til ulike aktører, som oppdrettsindustrien eller særinteresser, og forvaltningen kan heller ikke baseres på et tilfeldig samarbeid mellom slike grupper. Forvaltningen skal og må prinsipielt basere seg på folkevalgte organ, lover og forskrifter, og forvaltningen skal utøves av de respektive departement, fagdirektorat og kommuner.

NJFF-Hordaland/ Norges Jeger- og Fiskerforbund krever at fiskeridirektoratet og mattilsynet tilføres ekstra midler slik at disse kan gjennomføre langt hyppige kontroller av eksempelvis lakselusnivå, teknisk standard, sykdomsstatus etc. på anleggene som blir liggende inne i området forskriften skal gjelde for. Bruken av egenkontroll ved telling og rapportering av lakselus på oppdrettsfisken eller kontroll av nøter for rapportering av rømming bør reduseres dramatisk mens den offentlige kontrollen bør økes tilsvarende. Som Fiskeri- og kystdepartementet kjenner til; finner vi i skrivende stund store mengder rømt oppdrettslaks samt regnbueaure av alle størrelser rundt om i hele Hordaland fylke. Dette til tross for at det omtrent ikke er rapportert inn rømminger fra næringen selv.

Konklusjoner;

- NJFF-Hordaland/ Norges Jeger- og Fiskerforbund krever at biomassetaket for Hardangerfjorden reduseres til halvparten (25.000 MTB) i forhold til taket på 50.000 MTB som foreslås i utkastet til forskrift.
- NJFF-Hordaland/ Norges Jeger- og Fiskerforbund krever at konkrete tiltak for å styrke villaksebestandene i Hardangerfjorden iverksettes umiddelbart. Et konkret tiltak i elvene i Hardangerfjorden er oppfisking av rømt oppdrettslaks på gyteplassene om høsten.
- NJFF-Hordaland/ Norges Jeger- og Fiskerforbund krever at det gjennomføres brakklegging av anlegg i Hardangerfjorden som et tiltak mot lakselus på vill laks og sjøaure, og brakklegging må her være et tiltak som kommer i tillegg til de andre ordinære tiltakene mot lus i anleggene i Hardangerfjorden (som koordinerte vår- og vinteravlusninger, lusegrenseverdier satt i forskrifter etc). En slik brakklegging vil

NORGES JEGER- OG FISKERFORBUND

også kunne være et meget viktig tiltak i kampen mot den økende resistensen mot de tilgjengelige behandlingsmidlene hos lakselus.

- NJFF-Hordaland/ Norges Jeger- og Fiskerforbund krever at de konkrete miljømålene som sto i det opprinnelige oversendelsesbrevet fra Fiskeridirektoratet til FKD, som skulle utløse tiltak i næringen dersom miljømålene ikke oppnås, tas inn igjen i den endelige forskriften.
- NJFF-Hordaland/ Norges Jeger- og Fiskerforbund krever at Fiskeridirektoratet og Mattilsynet tilføres ekstra midler slik at disse kan gjennomføre hyppigere kontroller av eksempelvis lakselusnivå, teknisk standard, sykdomsstatus etc. på anleggene inne i området forskriften skal gjelde for.
- NJFF-Hordaland/ Norges Jeger- og Fiskerforbund krever at bruken av egenkontroll ved telling og rapportering av lakselus eller kontroll av nøter for rapportering av rømming, bør reduseres kraftig mens den offentlige kontrollen bør økes tilsvarende.

Vennlig hilsen

NORGES JEGER- OG FISKERFORBUND og NJFF-HORDALAND

Bjarne Oppegård
Generalsekretær